

DRUŠTVENA OBVESTILA:

PRVI SKUPNI KONGRES JUGOSLOVANSKIH ETNOLOGOV IN FOLKLORISTOV (september 1983)

Na posvetovanju ZEDJ v Neumu (oktober 1981) je Slovensko etnološko društvo prevzelo organizacijo naslednjega sestanka, ki bo septembra 1983 v Sloveniji. Od oktobra 1981 je sedež predsedstva ZEDJ v Ljubljani. Slovensko etnološko društvo še pričakuje, da bo Zveza društev folkloristov Jugoslavije na 29. kongresu oktobra 1982 na Hvaru poverila organizacijo naslednjega folklorističnega kongresa (1983) Sloveniji. Zaradi sočasnosti kongresov obeh jugoslovanskih društev (katerih polnopravni član je SED) in zaradi želje po zblizovanju in skupnem strokovnem delu je Slovensko etnološko društvo na rednem letnem občnem zboru 16. 12. 1981 sklenilo, da namesto dveh ločenih kongresov ZEDJ in ZDFJ v letu 1983 priredi skupni kongres obeh jugoslovanskih zvez. Zveza etnoloških društev Jugoslavije je na koordinacijski seji februarja 1982 v Beogradu že podprla slovenski predlog, kar pričakujemo, da bo storila tudi skupščina ZDFJ letošnje jesen na Hvaru. Da bi delo za pripravo kongresa čimbolj uspešno steklo in da bi bil tudi kongres sam čimbolj uspešen, je moral IO SED predložiti IO ZEDJ okvirni načrt kongresnih tem, čeprav dokončni predlog pričakuje še od skupščine ZDFJ. Predloge tem pa je IO SED moral predlagati zato, ker se 1. etnologi sestajajo le vsaki dve leti in je njihov organizacijski odbor že dvakrat zasedal (do sestanka IO ZEDJ, ki je bil v februarju, pa je SED moralo predložiti okvirni načrt za kongres) in 2., ker so bili 8. junija 1982 v vseh jugoslovanskih časopisih objavljeni razpisi Sveta za znanstveno delo v SFRJ za sofinanciranje znanstvenih sestankov v letu 1983. Natečaj, katerega se je udeležilo SED, že teče in bo zaključen pred kongresom folkloristov na Hvaru. Eden od natečajnih pogojev za sofinanciranje je tudi predložitev kongresnih tem. Slovensko etnološko društvo je na seji IO sprejelo dve izmed tem, ki jih je že 19. 4. 1980 v Tesliču predlagalo IO ZDFJ kot možne teme za kongres I. 1983 v Sloveniji. Teme smo pisмено predložili IO ZDFJ. Izbrane so tako, da pri njih lahko sodelujejo tako folkloristi kot etnologi. Kljub temu pa je SED menilo, da bo v program kongresa vneslo še predlog teme, ki jo bo izoblikovala skupščina ZDFJ poleg predlogov za delo v sekcijah, ki so že običajen način dela ZDFJ. Tako je SED izoblikovalo naslednji predlog za skupni kongres ZDFJ in ZEDJ I. 1983 v Sloveniji:

1. MESTO LJUBLJANA — etnološki in folkloristični problem.
2. TEŽNJE V RAZVOJU FOLKLORISTIČNE IN ETNOLOŠKE VEDE V JUGOSLAVIJI PO LETU 1945 (plenarna tema)
3. NARODNOSTNO VPRAŠANJE — etnološki in folkloristični problem (okrogla miza)
4. SVOBODNA TRIBUNA (to je le delovni naslov, saj bo v Tribuno vključena morebitna tema, ki jo bodo predlagali folkloristi)

Sami predlogi tem so večkrat premalo razumljivi ali pa se vanje lahko vključujejo referati, ki z naslovi posameznih tem nimajo prave zveze, zato je SED kot predlagalec sklenilo, da poleg predloga in razpisa tem, le-te tudi razloži, jim postavi določen okvir, da bi bilo vključevanje referatov v delo čim lažje in čim bolj kakovostno.

Predlog tez SED k predloženim točkam:

1. Mesto Ljubljana — etnološki in folkloristični problem: Namesto običajne predstavitve kraja posvetovanja

naj bi bil na kongresu govor o dosedanjih izkušnjah pri etnoloških in folklorističnih preučevanjih Ljubljane. Priказani bodo rezultati tega dela, opozorili bi na metodične in metodološke probleme, ki so se pokazali pri preučevanju Ljubljane, nakazane pa bodo tudi smernice za bodoče delo. Ob odprtih vprašanjih, ki bodo izpostavljena posebej, bo še zlasti zaželenja razprava o izkušnjah te vrste pri preučevanju drugih mestnih območij v Jugoslaviji in zunaj nje. Zato pričakujemo, da se bodo razgovora na to temo udeležili vsi jugoslovanski folkloristi in etnologi, ki se ukvarjajo s problemi urbane kulture.

Če kongres ne bi bil v Ljubljani, lahko tema kljub temu ostane.

2. Težnje v razvoju etnološke in folkloristične vede v Jugoslaviji po letu 1945: Prispevki na to temo naj bi nas seznanili s temeljnimi tendencami v razvoju etnološke in folkloristične vede po posameznih jugoslovanskih republikah od I. 1945 do danes. Gre za kritično predstavitev in oceno razvoja etnologije in folkloristike v posameznih republikah in tudi za njihovo medsebojno primerjavo, npr. glede na dediščino preteklih usmeritev v strokah; za premike na teoretski ravni in njihovo razvidnost v preučevanju ljudske kulture in načina življenja (razmerje: teorija/praksa . . .). — Raziskovanje posameznih področij ljudske kulture (izpostavljanje/ zapostavljene teme, poudarki, vrzeli). — Težnja po čim zgovornejšem in temeljitem prikazu in pojasnjevanju predmeta etnologije in folkloristike v povojnem obdobju, metodična izhodišča in načini posredovanja rezultatov, povezovanje z drugimi vedami, aktualnost in uporabnost dediščine. — Zgovorna in nujna bi bila zaradi tega analiza nekaterih povojnih etnoloških in folklorističnih publikacij (Zbornik kongresov jugoslovanskih folkloristov, Etnološki pregled itd.) posebej pa še analiza člankov po posameznih folklorističnih in etnoloških problemih, kakor se kažejo v teh publikacijah.

Pot do omenjenih prispevkov je lahko seveda različna, vendar se nam zdi iniciativa Hrvaškega etnološkega društva, da bi v okviru republiških strokovnih društev pripravili razprave o tej problematiki po posameznih republikah že prej, zanimiva in koristna. Tako razpravo o razvoju slovenske etnološke in folkloristične misli po osvoboditvi namerava organizirati pred kongresom tudi slovensko etnološko društvo. Na podlagi tovrstnih razprav bi bili lahko prispevki za kongres v večji meri odsev pogledov širšega kroga strokovnih sodelavcev po posameznih republikah ne glede na to, da bo število avtorjev elaboratov v njihovi končni obliki moralo biti na kongresu omejeno (12–14 referatov). Predhodne razprave bi tudi pojasnile vrsto odprtih vprašanj, ki se nanašajo na posebnosti v okviru posameznih republik in bi tako na kongresu ne zgubljali časa z razčiščevanjem različnih pogledov na probleme republiškega značaja. Tako bi ob bolj ali manj izčiščenih stališčih po posameznih republikah in ob upoštevanju notranjih razlik lahko na kongresu spregovorili o splošnih težnjah v razvoju etnologije in folkloristike v Jugoslaviji po letu 1945, o zakonitostih tega razvoja in o smernicah (ki jih pogojuje dosednji razvoj) za delo v bodoče. Kritično analizo dosedanje poti bo omogočil še zlasti primerjalni pristop, ki bo temeljil na opravljenih pregledih po posameznih republikah. Pričakujemo, da se bo razprava na kongresu nanašala še zlasti na vprašanja, v kolikšni meri so nove družbene spremembe po osvoboditvi povzročile tudi spremembe v pogledih na poglobitve naloge obeh ved. Zanimalo nas bo, v kolikšni meri je bilo etnološko in folkloristično strokovno delo v stiku s temeljnimi problemi družbenega razvoja v Jugoslaviji, kaj je etnologe in folkloriste pri tem spodbujalo in kaj morebiti oviralo. Z analizo dela obeh strok bi prišli tudi do vprašanja o relativni samostojnosti razvoja omenjenih ved v tem procesu, spregovoriti bi kazalo o nacionalnih posebnostih

in o odnosu do razvojnih tokov etnologije in folkloristike v svetu. Skratka, na podlagi temeljite analize prehojene poti v zadnjih štiridesetih letih (z notranjo „inventuro“ obeh strok) bi si lahko odgovorili na vprašanje, kje smo in kam nas vodi pot našega dosedanjega strokovnega prizadevanja. Tako „inventuro“ v folkloristiki je predlagala že skupščina jugoslovanskih folkloristov v Kragujevcu.

3. Narodnostno vprašanje — etnološki in folkloristični prolegem: Razprava naj bi pokazala, katera vprašanja so izrazito etnološkega ali folklorističnega značaja, ko je govor o narodu ali etnosu. Gre pa še za opredelitev pojmov „etnično“ in „nacionalno“ iz etnološkega in folklorističnega zornega kota in o teoretičnem razmišljanju o obeh kategorijah kot temeljnih opredelitvah etnološke in folkloristične znanosti, o opredelitvah obeh kategorij kot motivu, predmetu ali kot cilju etnoloških in folklorističnih raziskav. Razprava pa naj bi še ugotovila, kaj je bilo iz etnološkega in folklorističnega vidika doslej storjeno v zvezi s to temo in opozorila na vprašanja, ki so ostala v preteklosti zunaj našega zanimanja. Ocenila naj bi dosedanja etnološka in folkloristična angažma pri preučevanju narodnostnega vprašanja in pojavov etničnega značaja in začrtala poglobitve naloge za delo v bodoče.

Poleg nekoliko teoretičnih iskanj in opredelitev pa naj bi v tej razpravi našle svoje mesto empirične raziskave, ki bi bile izpeljane posebej za to priliko in ki naj osvetlijo strokovno utemeljenost in družbeno zgodovinsko pogojenost kategorij (narod—etnos/ etnično—nacionalno).

4. Svobodna tribuna: To točko oziroma kongresno temo bo moč izoblikovati šele po skupščini ZDFJ na Hvaru. Kljub temu pa SED daje nekaj konkretnih predlogov: 1. Folkloristične in etnološke raziskave NOB (tematika, metodologija, rezultati itd.) in 2. Erotika v ljudski ustvarjalnosti itd.

Menimo, da so naslovi dovolj privlačni tako za folkloriste kot za etnologe. Prepričani pa smo, da bi bilo delo kongresa uspešnejše, če bi vse naše moči strnili okrog druge — plenarne teme (Težnje . . .), kjer imamo folkloristi in etnologi dovolj povedati. Tako se delo ne bi razdrobilo in razvodenelo v nešteti referatih in ponavljajočih opisih, posebej, ker prva predlagana tema Svobodne tribune (o NOB) prav tako lahko sodi v sklop plenarne teme o težnjah v folkloristiki in etnologiji po l. 1945. Snov, obliko in način dela pa bo dokončno lahko oblikovala in potrdila šele skupščina jugoslovanskih folkloristov.

Roki prijav, udeležba, predlagani način dela itd. za 1. kongres jugoslovanskih etnologov in folkloristov

1.) Prvo točko kongresa (Ljubljana) pripravi organizator (SED), ki bo povabil tudi glavne referente. Vsi jugoslovanski folkloristi in etnologi pa so vabljeni, da s koreferati in diskusijskimi prispevki iz svojih okolij dopolnijo in obogatijo iskanja in rezultate etnološko-folklorističnega preučevanja mest. Posebnega roka za oddajo referatov ali koreferatov za to točko ni. Prispevke prinesite s seboj na kongres.

2.) Že iz razlage k drugi temi (Težnje v razvoju etnološke in folkloristične vede v Jugoslaviji po letu 1945) je bilo razvidno, naj bi tu sodelovalo 12—14 glavnih referentov, po dva iz vsakega republiškega ali pokrajinskega društva (en folklorist in en etnolog). SED želi in predlaga, naj posamezna republiška etnološka in folkloristična društva izberejo svoje referente in jih prijavijo organizatorju najkasneje do konca leta 1982. SED pričakuje referate (12—14) najkasneje do 1. aprila 1983. Organizator bo glavne referate natisnil do poletja 1983 in jih bo kot kongresno gradivo razposlal vsem republiškim in pokrajinskim etnološkim in folklorističnim društvom. Vsi etnologi in folkloristi se bodo na podlagi objavljenega gradiva lahko vključili neposredno v

razgovor na kongresu z ustnimi prispevki (do 5 minut) ali s kratkimi, napisanimi koreferati (do 10 minut). Razen za referente, ki naj bi jih izbrala republiška društva in bodo prispevke poslali do 1. aprila 1983, za vse druge razpravljalce ni rokov za oddajo prispevkov. Predlagamo, naj bi morebitni koreferenti, oz. tisti, ki bodo sodelovali s pismenimi prispevki, le-te poslali organizatorju najkasneje do 7 dni pred kongresom, da bo lahko organizator pripravil diskusijo po posameznih problemskih sklopih in s tem vsem omogočil povezano in plodno delo. Poleg glavnih referatov, ki bodo razmnoženi pred kongresom, bodo ostali pismeni prispevki (do 3 tipkane strani) izšli v zborniku po kongresu ali pa v obliki in na način, za katere se bomo dogovorili na kongresu samem.

3.) Za okroglo mizo — Narodnostno vprašanje — bo SED povabilo nekaj referentov, ki naj bi dali iztočnice za razgovor o tej problematiki. Vsi folkloristi in etnologi so vabljeni k sodelovanju. Oblika sodelovanja: diskusija (pripombe, predlogi, lastna opažanja in dognanja itd.)

4.) O končni obliki in načinu dela pri tej točki bo dogovorjeno na skupščini jugoslovanskih folkloristov. Kljub temu pa SED predlaga, če se skupščina ne bi strinjala z že predlaganimi tremi točkami, da svojo temo izpelje na podoben način, kot je predlagan za drugo (plenarno) točko zasedanja.

SED bo skupščini ZDFJ predlagalo, da bi kongres posvetili 40-letnici ustanovitve AVNOJ. Organizator je na to mislil že pri oblikovanju kongresnih tem, saj 2. in 3. točka predlaganih tem in predlog 4. točke vključujejo pomembne jubileje v delovno obeležje kongresa z razgrnitvijo etnološkega in folklorističnega dela v novi Jugoslaviji in s strokovno osvetlitvijo narodnostnega vprašanja v luči folklorističnih in etnoloških raziskav ter z morebitno dodano temo o etnoloških in folklorističnih raziskavah NOB.

To številko Glasnika, v kateri so objavljeni predlogi kongresnih tem in teze, bo uredništvo poslalo vsem republiškim etnološkim in folklorističnim društvom s prošnjo, da s predlogi in tezami seznanijo vse svoje člane.

Slovensko etnološko društvo